

LJUDSKI OBIČAJ GREGORJEVO – TEHNIŠKI DAN V 1. RAZREDU / Anamarija Cvek / OŠ Križe

UVOD

V preteklosti je v Trziču cvetela »šušarska« obrt. Sredi meseca marca je bil dan že tako dolg, da mojstri ob delu niso več rabili luči, zato so jo na simboličen način vrgli v vodo. Vajenci so že nekaj dni prej izdelovali hišice, ki so jih na predvečer gregorjevega razsvetljene spustili po vodi. Če pa vajenci niso imeli časa za izdelovanje hišice, so napolnili kakšno staro košaro z oblanci, pomešanimi s čevljarskim lepilom. Košare so postavili na vodno gladino, vsebino košare zažgali in spustili po vodi. Zaradi lepila je vsebina dobro gorela in razsvetljevala nabrežje reke, kjer se je običajno trlo ljudi, ki so običaj opazovali.

Na OŠ Križe že vrsto let izdelujemo hišice za gregorjevo in tako prispevamo k ohranjanju starega tržiškega običaja, ko so tržiški »šuštarji vrgli vuč u vodo«. Sklenila sem, da k obujanju starega običaja prispevamo tudi z najmlajšimi – prvošolci.

PRIDOBIVANJE INFORMACIJ

Učenci so najprej dobili nalogo, da doma vprašajo, kaj pomeni praznik gregorjevo. Postregli so nam z raznolikimi odgovori. Gregorjevo

- je praznik, ki naznanja prihod pomladi;
- je praznik zaljubljenecv – takrat se ptički ženijo;
- je star ljudski običaj.

Nato sem učence podrobno seznanila s starim ljudskim običajem. Spoznali so besede, ki so jih v našem kraju uporabljali včasih:

- vuč – luč;
- oblanci – ostanki pri obdelavi lesa;
- šuštar – čevljar;
- vajenec – učenec pri čevljarju.

Odločila sem se, da bomo pripravili izdelek, ki bi predstavljal vse naštetu. Naredili bomo plavajoče gnezdo s ptičkom. Gnezdo s ptičkom bo predstavljal novo življenje – prihajajočo pomlad in praznik zaljubljenecv. Gnezdo bo

narejeno iz lahkih, naravnih materialov, zato ga bomo lahko spustili po vodi kot hišico.

Cilji

- Učenci se seznanijo s preteklostjo domačega kraja.
- Spoznajo pomen lokalnega praznika, ljudski običaj.
- Odkrivajo, spoznajo in uporabljajo nove materiale za ustvarjanje.
- Urijo ročne spretnosti.

- Sodelujejo in si pomagajo.
- Spoznavamo neodkrita znanja posameznikov.
- Sodelujejo z vrstniki drugih šol v občini.
- Sodelujejo s širšo lokalno skupnostjo (muzejem, turističnim društvom).

Materiali

Gnezdo naj bi bilo narejeno iz naravnih materialov.

Tudi zgodaj spomladi se v gozdu najde veliko primerne materiala in prav v gozdu sem poiskala stvari, ki smo jih lahko uporabili pri izdelavi našega gnezdeca:

- Srobot – osnova za izdelavo gnezda.
- Bršljan – prepleten z osnovo poži-vi gnezdo in mu doda pomladni izgled.
- Volna – povezava, utrditev osnove.
- Papirnata vrečka – iz nje je izdelan ptiček.
- Barvni papir – razni okraski.

Potek izdelave

1. korak: Osnovo za gnezdo iz močnega in prožnega srobota sem pripravila sama. Vsak učenec je tako dobil že pripravljen obod gnezda. Obod smo prepletli z volnenimi nitmi. Učenci so morali dobro preplesti volnene niti, saj smo s prepletom volne ustvarili dno gnezda. Bolje so bile niti prepletene, boljše dno je imelo gnezdo. Med volnene niti in vejice oboda so učenci prepletli še vejice bršljana. Bršljan je gnezdo polepšal, obogatil in mu dodal pomladni videz.

2. korak: Naša druga naloga je bila izdelava ptička. Za ptička smo potrebovali papirnato vrečko. Vrečko smo razpolovili, jo zvili in prepognili tako, da sta bila oba končna dela poravnana. Kjer smo vrečko prepognili, smo manjši del (3 cm) prevezali z volneno nitko. Na tem delu je kasneje nastala glavica. Srednji del je bil najdaljši, končni del pa je bil dolg okrog 5 cm. Vse tri dele smo ločili s prevezo volnene niti. Telo ptiček je bilo sestavljeno iz treh osnovnih delov: glava, trup in rep. Otroci so imeli kar veliko dela z vozlanjem nitk, njihovi drobni prstki so bili pri delu pogosto nespretni. Z medsebojno pomočjo pa jim je uspelo. Ob delu so se navajali na medsebojno pomoč in sodelovanje. Spretnejši učenci so z veseljem priskočili na pomoč sošolcem.

3. korak: Na ptičkovo glavico so prilepili kljunček iz barvnega papirja in narisali oči. Ptičkovo telo so oblikovali, da je zgledalo nekoliko polnejše. Na levo in desno stran trupa so pritrčili krilca, ki so jih, tako kot kljunček, oblikovali iz barvnega papirja.

4. korak: Na koncu so na gnezdo nalepili še iz barvnega papirja oblikovane rožice, metuljčke, srčke – oblike, za katere se jim je zdelo, da ponazarjajo pomlad.

RAZSTAVA

Svoje izdelke so učenci pokazali na dveh razstavah. Prva razstava je bil postavljena v avli naše OŠ. Otroci so z veseljem pokazali svoje izdelke staršem, ko so prišli ponje v šolo. Nekaj primerkov pa smo oddali na razstavo v Kurnikovo hišo. Tam so bila naša gnezdeca razstavljeni skupaj z »gregorčki«, ki jih starejši učenci na predvečer gregorjevega spustijo po Tržiški Bistrici.

DRUŽENJE Z UČENCI SOSEDNIH OSNOVNIH ŠOL

Turistično društvo je dan pred gregorjevim že v dopoldanskem času povabilo mlajše učence tržiških šol na spuščanje »gregorčkov« po Tržiški Bistrici. Zbrali smo se na obrežju reke. Drug drugemu smo predstavili izdelke in si povedali, kako smo jih pripravili, nato pa smo se odpravili na preizkus plovnosti naših izdelkov. Ker so se nekateri učenci bali, da jim bo tok odnesel izdelek, so gnezdeca privezali na vrstico in jih tako spuščali po vodi. Ker so bila naša gnezdeca narejena iz naravnih, lahkih materialov, so lepo plavala po reki.

ZAKLJUČEK

Učenci so pri tem tehniškem dnevu zelo uživali. Veliko otrok je že poznalo ljudski običaj gregorjevo, a niso dobro poznali ali razumeli njegovega pomena. Z zgodbami iz starih časov mi je uspelo vzbuditi dovolj pozornosti za nadaljnje delo.

Z oblikovanjem naravnih materialov so učenci urili ročne spretnosti in spoznavali, da nam narava ponuja neizmerno veliko možnosti za ustvarjanje.

Navduševalo me je povezovanje otrok med delom, saj so s tem spoznavali, da skupaj zmoremo več.

Ne le meni, tudi učencem je bilo všeč, ko smo se srečali z vrstniki drugih osnovnih šol in drug drugemu ponosno predstavili svoje izdelke. Na razredni stopnji se le redko ponudi priložnost, da se srečajo učenci različnih šol za uresničitev nekega skupnega cilja, zato menim, da je vsako tako priložnost treba zgrabiti z obema rokama. Nam je tokrat uspelo in skupaj smo ustvarili nepozaben zaključek tehniškega dne.

Literatura

Kragl Viktor (1936) *Zgodovinski drobci župnije Tržič*. Tržič: Župnijski urad.

